

Ipak, mentalne sumnje ustavopisaca u to da je Srbija odista postala samostalna država, ili makar brzopletost i nepromišljenost prepisivanja delova ustavnih tekstova čijim spajanjem se došlo do ustavnog predloga, dobro se vide u usvojenom Predlogu novog ustava. Dobar primer za to je čl. 97. Ova odredba predstavlja donekle preuređeni i dopunjeni čl. 72 važećeg Ustava iz 1990. godine. U vreme kada je važeći Ustav donesen, Srbija je bila članica federacije i čl. 72 je imao za cilj da razgraniči nadležnost Srbije kao članice federacije od nadležnosti savezne države. Čemu danas služi čl. 97? Čemu služi nabrojanje nadležnosti jedne samostalne i nezavisne države u Ustavu? Ova odredba bi danas imala smisla samo da posluži kao razgraničenje između državnog i autonomnog prava, odnosno kao određivanje isključive nadležnosti države u odnosu na nedržavne subjekte. Ali, ona nije tako formulisana, već u sebi nosi nasleđe razgraničenja prema nekoj široj zajednici.

Drugu grupu razloga za referendumsko NE treba tražiti u meritumu, tj. u samom tekstu Predloga ustava.

U tom pogledu, sve teze vlasti iznošene u poslednjih nekoliko dana, mogu se svesti na jednu: Predlog novog Ustava je bolji od Miloševićevog Ustava iz 1990. godine.

Braniti Miloševićev Ustav od bilo kog drugog ustavnog teksta – kakva misija i kakav izazov! Ali, ne mislim biti misionarka, niti ću se ovom izazovu odazvati. Jer, stvar nije crno-bela kakvom je vlast želi predstaviti. Najpre je potrebno utvrditi koji su sve izvori ustavnog prava na snazi u Srbiji u ovom trenutku, dakle pre nego što bude usvojen novi ustav. Na osnovu čl. 60 st. 4 i 5 Ustavne povelje bivše državne zajednice Srbija i Crna Gora, Srbija je sukcesor (naslednica) međunarodnih dokumenata, naročito Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti UN, kao i naslednica međunarodnopravnog subjektiviteta bivše državne zajednice. To znači, pored ostalog nasleđa, da je Srbija naslednica bivše države u Savetu Evrope. Jedna od „ulaznica“ za Savet Evrope bila je Povelja o ljudskim i manjinskim pravima državne zajednice, koju je Srbija po mom najdubljem uverenju nasledila iz pravnog poretka državne zajednice i koja je danas vezuje kao pravni akt. Svesna sam da vlast Srbije o ovom pitanju ima drugačiji stav, ali mi je poznato da joj savest nije baš mirna, jer je pokušavala da pronađe način kako da eliminiše ovu Povelju iz pravnog poretka Srbije. Način na koji su uređena ljudska prava u ovoj Povelji je bolji od redakcije ljudskih prava u Predlogu novog ustava (iako je deo o ljudskim pravima ponajmanje zahvaćen nedostacima u odnosu na druge delove). Pored toga, Povelja je bila legitimacija za ulazak u prvu evropsku integraciju posle pogubnih godina Miloševićeve vlasti. Ako prihvatimo stav da je izvor ustavnog prava u Srbiji danas ne samo Ustav Srbije iz 1990. godine, nego i Povelja o ljudskim i manjinskim pravima, onda je pravna situacija građana Srbije danas povoljnija nego što će biti ako se na referendumu potvrdi nedavno usvojeni Predlog ustava. Podvlačim da u ovom stavu (da Povelja važi i dalje) nisam usamljena: pored još nekih kolega teoretičara, uz taj stav je pristao i jedan funkcioner vladajuće stranke rekavši da je Srbija isto što i državna zajednica, samo bez Crne Gore, što se može označiti kao teorija totalne sukcesije.

Ma kako bilo rizično i po autora nezahvalno meriti – normativno i po pravnim posledicama – kvalitete i mane sadašnjih i budućih ustavnih rešenja, svesno ulazim u taj rizik:

– prema Povelji, međunarodno pravo ima primat u odnosu na unutrašnje; značaj ovakvog ustavnog rešenja leži u otvorenosti prema međunarodnim integracijama i u spremnosti da se prihvate pravila igre tih integracija; po čl. 16. st. 2 predloga Ustava – potvrđeni međunarodni ugovori moraju biti u skladu sa ustavom; posledica ovakvog rešenja je sledeća: ako Srbija potpiše sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU (a to jeste potpisivanje međunarodnog ugovora), moraće istovremeno prihvatiti pravila koja iz toga slede, a mnoga